

Tončkova zmota.

Spisal Dobrávec.

Majhen je bil še, jako majhen, šele prihodnjo jesen ga je čakala šola, vender je imel svoj voz, konje, bič, jasli, hlev in krmo — seveda vse v kuhinji pri oknu. Tukaj mu je ugajalo, ker je lahko takoj videl, če imajo mati kaj dobrega za pod zob. To je Tonček prav toliko cenil kot voz in konje.

Mati so nekaj iskali v kuhinjski omari, Tončku je pa nekaj zadišalo. „Malo sladkega medu... samo malo — pa košček kruha prosim, mamica!“

— Ali ne veš, da je tožila botra v Dolenji vasi, da njih Janko posebno rad hodi okolu medu, še raje ga pa ima v ustih. Letos ga je polizal Janko — —

„Pa vender so vam ga dali. Dajte, mati, prosim; namažite mi —“

— Sladkosnedež! Ali misliš, da je med samo za-te? Tonček pusti konje, voz in drugo šaro ter se postavi z rokama v žepu pred mater:

„Botra so rekli, da imajo mene najraje in da moram priti k njim služiti.“

— Ti boš služil? Za kaj pa? Pure bi pasel in race, ko bi te slušale, a drugo?

„E, mama, veste, pri nas bi jaz najraje služil, samo če mi daste medu in —“

— Če boš priden. —

„Priden, mamica, priden — kadar boste hoteli.“

Po ti obljubi so mu odrezali mati peto kruha, jo namazali z medom in prinesli rekoč:

— Priden, dokler bo kaj meda in kruha. Zahvali Boga! —

Tonček je nagloma storil, kakor so mu rekli, in še bolj nagloma je segel po medenem kruhu.

Mati so odšli iz kuhinje po drugem opraviilu, sinko je pozabil, da so konji tudi potrebni hrane, ako hoče kam daleč in še celo hitro voziti. Z medom namazani kruh ga je spravil prav v dobro voljo. Zgrabil je bič, pa: hi, hot! bistagor! ti, hot, belec, lisec, hi hi! Pik, pok, pik, pok!... Tonček je držal v levici kruh

in slastno zasajal vanj svoje zobe, v desnici pa bič in ga spretno vihtel po zraku. Fi, fi, fi-fi! ... Cink, cin, cin, cin ... je zažvenketala šipa v oknu, kamor je bil Tonček nekoliko preveč trdo dosegel z bičem. Kosci stekla so popadali na tla; tako tanki, ostri kosci pa na konje in po vozu, v jasli in med krmom ...

Kako bi Tonček v tem trenutku skrbel za konje in mislil na nevarnost vsled stekla! Njega je skrbel račun z materjo zastran razbite šipe.

Še jasneje kot razbiti kosci stekla po tleh, po konjih in vozu so mu zvenele v ušesih besede: „Tonček, pusti bič; tam zunaj pokaj, kolikor moreš!“

Tonček je slušal, dokler ga ni zmotilo veselje o medenem kruhu. Nesreča, nesreča! Sedaj mu niti kruh ni več dišal.

Kam bi se umaknil materi in gotovi kazni?

Držal je nekaj časa desno roko v žepu, levo v ustih; potem je pa denil desno v usta in levo v žep, žalostno je pogledal, in sklep je bil gotov: „K botri pojdem v Dolenjo vas. — Pol ure — bom že hodil .. še več ...“

Tihoma se je splazil iz kuhinje na dvorišče, tam se je ozrl, kakor mačka, ki je ukradla klobaso, kje so mati; potem je krenil za hišo na vrt, z vrta čez ograjo na cesto, pa hajdi v Dolenjo vas — služiti.

Težak kamen se je odvalil Tončku od srca, ko je bil dober streljaj od domače hiše — iz prve nevarnosti; popolnoma neoprezen vendar ni bil.

Pisani metulji so letali po cvetju, pomladno solnce mu je prijazno ogrevalo lice, in ptički so veselo prepevali slavo Stvarniku, ki je zopet vzbudil prijetno vigred.

Tonček se je ustavil za grmom v senci in poslušal ptičje petje in pa — če ga morda že kdo ne kliče domov. Desno roko je ponosno, kakor oče župan, vtaknil v žep, z levico je pa obrisal solzo, menda zato, ker ga je vsled nesreče čakala tako dolga pot. Rad bi bil tudi stopil za tem in onim metuljem, ogledal si svetlega hrosta, toda mati, mati bi ga utegnili videti — domača hiša je tam-le na hribcu, in v hiši — šiba. Torej strani, strani!

Prej kot je dospel k botri, je že zvonilo poldne. Tonček se je odkril in nekaj mislil, da bi bilo treba — ne, da molijo sedaj doma. Ali jedino to dobro misel mu je takoj podrla druga, silna in brezozirna: kaj pa s kosilom? Na to vprašanje ni vedel Tonček kot samo žalosten odgovor, in ni ga rad ponavljal. Milo se mu je storilo, in solza bi se mu potočila po licu, da se ni spomnil, tako preširno se je vedel z medenim kruhom...

Tolažil se je s kosilom pri botri, zakaj zadnjič je njega in mater pogostila prav izvrstno. V teh sladkih nadah je pospešil korake. Botra je dobra in že zadnjič ga je vabila služiti...

Nekoliko tesno mu je bilo pri srcu, ko je dospel v Dolenjo vas; ta in ona hiša se mu je zdela prava, pa vse so bile tako zelo podobne.

Te zadrege ga je rešil botrin sinek Janko, ki je bil nekoliko starejši od njega in prav bahato sedel pod murvo pri hišnih vratih.

„Slišiš, Janko, prosim: ali ste tukaj vi?“

— Mi, mi smo tukaj. To je naša hiša; morda misliš, da je vaša? Po kaj si prišel? Po med? — — Čakaj, jaz ti pokažem!

Janko se je odločno obrnil po orožje — na kup vrbovih mladik, da bi odgnal dozdevnega pomočnika pri sladkem oblizku.

Tudi Janko je bil pravi volk — na kruh z medom, ki je tako sladko polzel po grlu.

„Janko, čuj, no, Janko! Saj sva prijatelja! Kje so vaša mama, moja botra, oj, botra, oj, joj...“ Tonček je moral kričati na vse grlo, zakaj Jankova šiba mu je pela po hrbtu in plečih — —

— Pusti dečka! Kaj ti je storil? se oglasi botra na dvorišču.

— Mama, vas išče, da bi mu zopet dali medu!

„Ne, ne, botra! Služit sem prišel.“

— Ti služiti! se je zasmejala botra, da se je Tončku žalosti krčilo srce. To je bilo Janku veselo znamenje, da je treba nadaljevati po Tončku.

— Pusti ga no, Janko, saj ti ni storil ničesar!

— Mama, jaz bom služil pri vas, in jaz bom lizal med, jaz, jaz, ki sem vaš, ne, mama? Botra se je obrnila k dečku:

— Povej, no, Tonče, ali so te poslali mama? — Ubežnik je spoznal, da je sedaj skrajni čas, ko treba z barvo na dan, sicer ga botra še zapodi.

„Z bičem sem razbil okno, pa se bojim matere, ker bi me —“

— Ošvrkali s šibo. — „Da, — pa sem raje šel služiti“, je pristavil Tonček veselo in se zdahnil, zakaj zdelo se mu je, da je s tem opravil najsitnejšo stvar.

In res!

Botra se nasmehne in obrne v stran, potem pa reče Janku:

— Moral ga boš spremiti domov. Čakaj, da mu odrežem kos kruha!

— Pa ne z medom, se je potegnil Janko.

„Bodem prav prideu, botra“, se je še polglasno ponujal ubežni Tonče, videč, da so se stvari zasukale na zlo.

— Doma pri mami; je že prav. To bo povedal Janko. Janko, reci, da tudi jaz prosim za Tončka.

Janko je neprijazno pogledal klateža, ki je kmalu držal obilen kos kruha v roci. Tonček bi bil rad botro spomnil vsaj še nekaj zastran kosila, pa botra se je obrnila, rekla: „Z Bogom!“ in „Pozdravi mamo“ in zginila v vežo. Niti za kruh se ni utegnil zahvaliti, v naglici je vskliknil samo:

„Botra, naj ostane Janko doma; pojdem raje sam.“

— Še bolje, se je zaveselil Janko in se molče obrnil za materjo v hišo. Na pragu je še pogledal, če je Tonček že daleč, pa je šel nadlegovat mater, zakaj so dali kruha onemu ubežniku, njemu pa ne...

Tonček je žalostno odšel in se na tihem čudil, kako da ni bila botra ž njim danes tako prijazna, kakor oni dan, ko je bil tam z materjo. Nekolikokrat se je še ozrl boječe, če ne gre za njim tudi Janko, ki mu je — odjedel službo, potem je pa mirno jedel kruh in počasi lezel — proti domu.

* * *

„A, ha! Ti nepridiprav! Ti, ueubogljivec! Kje pa si? Čakaj, jaz ti pokažem, kaj si napravil... Tonče, Tonče, Tonče-e-e!“

Tako je govorila mati, ko se je vrnila v kuhinjo in videla sinkove igrače posute s kosci steklovine.

Dečka ni bilo nikjer.

Iskali so ga že pred kosilom po hiši in hlevu, na vrtu in pri kokoših; popoldne so stikali pri sosedih in sosednih otrocih, na travnikih, ob lužah, ob vodi, na cesti ... povsod tam, kjer ga ni bilo. Mater je začelo resno skrbeti.

„Da ne bi kje padel v vodo!“

Povpraševali so pastirje, voznike, hlapce, tujce in sploh, kogar so dobili, če je videl tacega in tacega dečka, ki sliši na ime Tonček, nosi še zadej preklane hlače, posebno rad pa — prst v ustih.

Proti večeru pride mali ubežnik nekoliko objokan, počasi, skesano, ponižno in tiho sam domov. Truden, lačen, žalosten in plašen se je zatekel naravnost v materino krilo. Dve debeli solzi in za tema še dve sta mu potekli po razgretem licu v materin predpasnik.

Tonček je bil voljan kakor vosek in pripravljen vse povedati vse, dostati, samo da bi bil še pri mamici, pri ljubi mamici. Ko je vse povedal, so se ozrli mati skozi okno, potem so pa pogledali njega in ga praskali: „Ali pojdeš še služit, Tonče?“ —

— Ne, mamica, nikoli več!

Voz, konji, bič, jasli, vse se mu je zdelo sedaj lepše; celo za silo s papirjem zamašeno okno mu ni bilo prav nič na poti. V slast mu je šla večerja brez kruha in brez medu; na tihem si je pa mislil in sram ga je bilo, da se je zmotil, tako zelo zmotil.

Nedolžni deklici.

(Po nemškem.)

Kot cvetka blaga, čista
Stojiš tu pred menoj,
Pogledam te in rosa
Zalije pogled moj.

Roke ti rad na glavo
Položil bi tedaj,
Da Bog te čisto, blago
Ohrani vekomaj!

Greg. Gornik.

